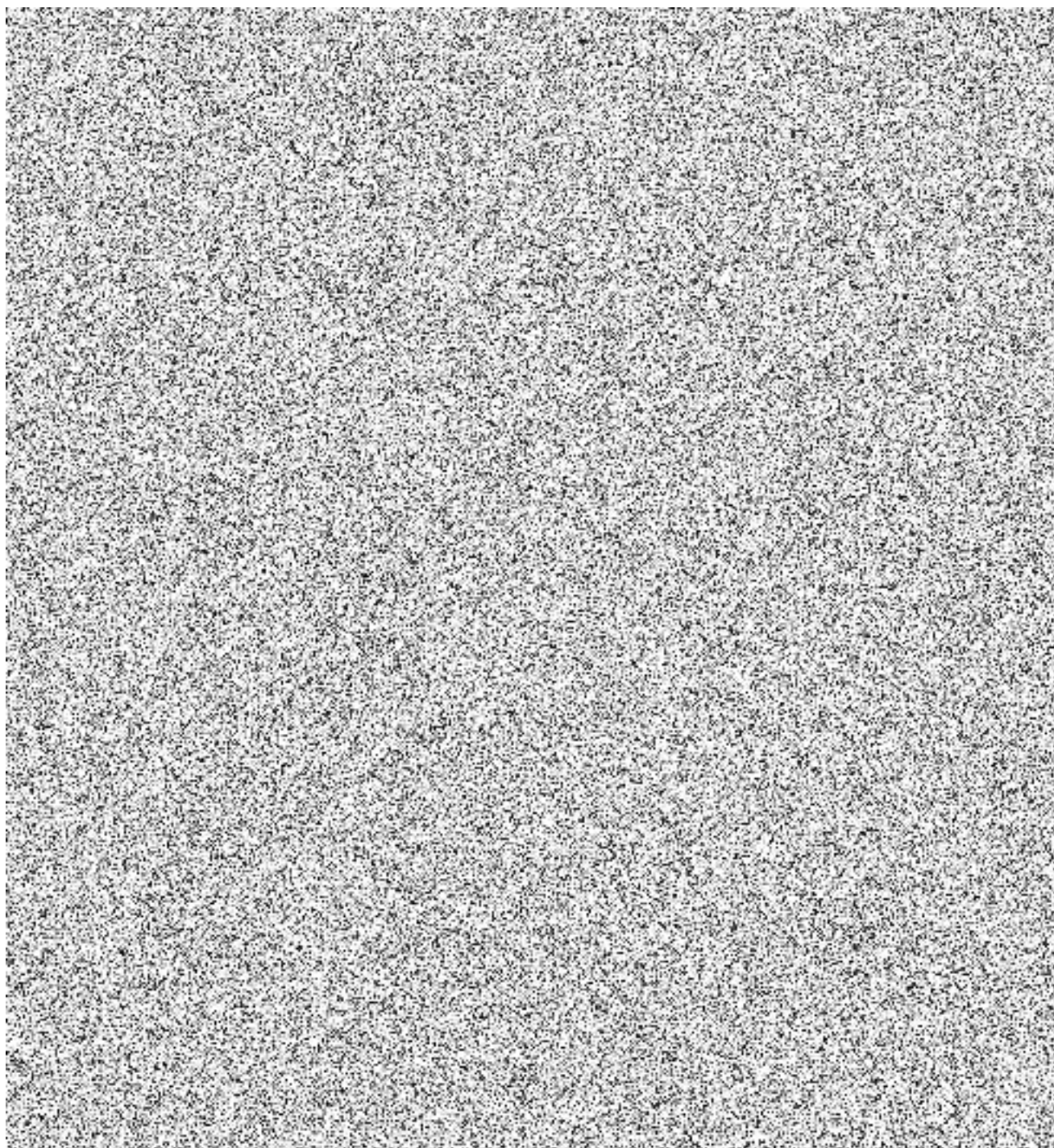

RESTAURÁTORSKÝ ZÁMĚR

Cechovní dřevěné svícny

Dům historie Přesticka

2023

1 Data díla

Název:	CECHOVNÍ DŘEVĚNÉ SVÍCNY – 3 ks
Dobové určení:	1760, 1821
Materiál:	polychromované dřevo s železnými trny
Umístění:	depozitář muzea
Vlastník památky:	Dům historie Přesticka, Třebízského 24, Přestice
Restaurátor:	MgA. Helena Jahodová, ak.soch.rest. Kozojedy 61, 331 41 Kralovice Licence MKČR: č.j.MK25587/2010

2 Úvod a záměr

Tři dřevěné svícny byly muzeu věnovány z přestické fary. Bližší historie ani autorské určení není známo. Vlastník památky plánuje provést kompletní restaurování díla v intencích konzervačního zásahu pro možnou budoucí prezentaci v expozici muzea.

Svícny byly součástí národní kulturní památky kostela v Přesticích. Tyto svícny jsou ojediněle zachovalé a dokládají tradici liturgického života farnosti. Jedná se zřejmě o svícny procesní nebo svícny používané v interiéru kostela po bocích chórových lavic, s označením donátora svícnu.

Předmětem restaurátorského záměru je posouzení stavu děl a návrh jejich restaurování.

Určení majitelů svícnu dle monogramů, datace a cechovního obrázku je vhodné dále hledat v archívních pramenech města.

3 Popis a stav poškození památky

Svícny jsou stejně vysoké, podobných rozměrů. Jedná se o dřevěné tyče s vrchním vyřezávaným oboustranným štítkem, pod ním a nad ním jsou profilované prstence. Všechny svícny jsou zakončeny dřevěným profilovaným táckem svícnu, v němž je uprostřed vetknut kovaný trn. Jeden ze svícnu má ozdobně profilovanou i spodní část držadla.

4 Svícen I.K. 1821.

Sbírkové číslo – DHP 7882/22

4.1 Popis díla

Dřevěný svícen s barevnou polychromní úpravou je celkově vysoký 136,5 cm, o průměru 16 cm. Jedná se o svícen datovaný na jedné straně nápisového štítku monogramem I. K. // 1821. Na opačné straně štítku je v tmavě modrou linkou lemovaném štítku obrázek kádě s vodou, na níž stojí dva lvi, držící v tlapách zřejmě svíčky. Může se jednat o symbol barvířského, nebo mydlářského řemesla.

Vrchní talířek je mírně projmutý pro umístění svící.

Svícen je opatřen kovaným železným hrotem, pod nímž je profilovaný žlábkovaný ustupující talířek, který nasedá na prstenec, vycházející z vyřezávaného oválného štítku. Štítek je obvodově ozdoben obloučky a po bocích dvěma zářezy. Pod štítkem se opakuje profilovaný prstenec s jinak

odstupňovanou řezbou. Tyč svícnu se zužuje směrem dolů, je kruhová a ve spodní části má ve výšce 21 cm od spodního konce obloučkovou řezbu s kanelami ve dvojí délce.

4.2 Stav poškození díla

Svícen je rozdělen na tři díly, které jsou zřejmě spojené na dřevěné čepy. Ve spojení dílů se řezba mírně protáčí, což poukazuje na seschlý spoj čepu.

Svícen je zasažen dřevokazným hmyzem, což se projevuje především na koncových částech, na vrchním tácku, který je z vrchní části pokryt voskovými a barevnými deposity, po okrajových částech jsou na něm patrné výletové otvory. Požerky se vysypávají světlé, tudíž lze předpokládat, že červotoč může být na díle stále aktivní. Ve spodní části dřevěné tyče jsou otvory stejně jako i na tácku po několika druhích dřevokazného hmyzu dle různého tvaru a velikosti výletových otvorů. Ve spodní části je tyč zasažena taktéž dřevokaznou plísní zřejmě od vlhkosti při uložení v interiéru na zemi v kostele.

Kovaný železný trn je mírně zahýbaný, ovšem poškození lze považovat za záznam historického užívání. Povrch trnu je silně pokryt korozí, což poukazuje na dlouhodobou absenci používání.

Na díle byly drobnými sondami zjištěny povrchové barevné vrstvy malby. Svícen se dochoval s jednou barevnou povrchovou vrstvou, na níž jsou zřejmé nánosy novějších laků na držadle, nánosy vosku na vrchním tácku a usazené nečistoty na celém povrchu díla. Barevné vrstvy byly na dílo aplikovány bez zřetelných podkladových vrstev. Na obnaženém dřevě v místech poškození jsou residua klišu či želatiny. Spodní nátěrovou vrstvu je možné pozorovat pouze na nápisovém štítku s monogramem I.K. // 1821. Zde je bílá nápisová plocha podetřená jednou slabší béžovošedou vrstvou, která byla zřejmě aplikována pro vylepšení povrchu nápisové plochy. Nejedná se o samostatnou vrstvu, pouze o podklad vrchního nátěru.

Povrch díla je v současnosti silně znečištěný, tudíž nejsou barevné vrstvy dobře čitelné. Při předběžné prohlídce byl proveden průzkum drobnými sondami skalpelem na barevných vrstvách svícnu. Barevnost díla byla řešena hnědočervenou barevností vrchního tácku, která se opakuje i na spodním tyčovém držadle. Pod táckem je prstenec opatřen světle okrovou vrstvou se stopami zřejmě umělého zlacení. Může se jednat o lazurované stříbro nebo metal, v některé ze svých podob. Přesné určení kovu bude možné určit po očištění povrchu těchto partií. Zřejmý však je odlesk kovu na okrovém podkladu. Nápisový štítek je z jedné strany lemovaný tmavě modrou barevností identickou s barvou nápisu v bílé ploše. Boční části jsou malovány zelenou barvou se silnou vrstvou laku (při samotném restaurování ještě potvrdit, zda se jedná o opakní barvu, nebo případně lazurované stříbro). Na opačné straně štítku jsou v tmavě modře lemovaném poli okrová kád' s modrou vodou, kovaná černými doplňky. Na kád' stojí tmavě modře malované korunované lvi, zřejmě zápasící. Mezi nimi jsou zpodobněné zkřížené oboustranné svíce (?). Výjev je malován na bílé ploše. Spodní prstenec pod štítkem je rovněž opatřen zřejmě imitací zlata (předpokládám, že jde o lazurované stříbro, případně metal). Pod prstencem je vrchní část držadla – tyče – dekorována tmavě modrým páskem a ve spodní části tyče jsou vyřezány negativně ozdobné kanely lemované černou barvou. Vnitřek kanel je rovněž opatřen imitací kovů jako vrchní prstence.

4.3 Návrh postupu restaurování

Dílo doporučuji předem ozářit ionizačním zářením (gama paprsky) v ozařovací komoře ve Středočeském muzeu Roztoky u Prahy pro represivní sanaci díla proti dřevokaznému hmyzu.

Následně je potřeba zahájit čištění díla. Suché čištění je třeba provést ometením štětcem a jemným osátím povrchu. Poté je vhodné okartáčovat měkkým kovovým kartáčem (mosaz) vrchní kovaný trn pro sejmутí narostlé koroze. Trn doporučuji tanátovat (odrezovač s taninem Worko). Finálně navrhuji povrch trnu ošetřit lakem na bázi taninu (Final Worko) nebo konzervačním voskem (Revax, Tecero).

Vrchní tácek a spodní část tyče navrhuji petrifikovat roztokem akrylové pryskyřice (Solakryl BMX v toluenu, Draslovka). Uvolněné spoje mezi jednotlivými spoji svícnu doporučuji krouživými pohyby uvolnit, rozebrat a sklížit zpět. Pro klížení je vhodné použít roztok kožního klišu s ohledem na prezentaci v muzejních sbírkách. V případě potřeby budou vnitřní čepy taktéž petrifikovány.

Povrch barevných vrstev je vhodné čistit směsí organických rozpouštědel. Navrhuji zahájit čištění zkouškami roztokem ethanolu, isopropylalkoholu, terpentýnu a destilovanou vodou s vhodným detergentem na odmaštění organických usazenin (Novakleen). Dle provedených zkoušek může být následně povrch díla očištěn tamponováním tak, aby byly odstraněny všechny usazeniny a nečistoty a byla obnovena původní čitelnost barev. Čištění by mělo respektovat patinu stáří díla.

Po očištění a při něm je vhodné podklížit drobná místa uvolněných barev především pod spodním prstencem na tyči. K upevnění doporučuji použít roztok kožního klišu či technické želatiny.

Po čištění díla navrhuji plasticky retušovat výletové otvory a poškozené části od hřebíků v malovaném štítku. Tyto otvory mohou být tmeleny emulsním tmelem probarveným ve hmotě, případně disperzním tmelem (polymerovaný olej, včelí vosk, křída, Holzpaste Clou).

Dotmeleny by měly být pouze technické a dřevokazné zásahy do díla, které jeho čitelnost poškozují. Omšelé hrany a již přebarvené defekty na povrchu dřeva doporučuji respektovat jakožto záznam historie díla.

Spodní konec tyče je vhodné preventivně sanovat fungicidním roztokem (Lignofix Profi).

Barevnou retuš povrchu díla doporučuji provést na poškozených partiích a tmelených částech. Před barevnou retuší doporučuji povrch díla ošetřit slabou vrstvou pryskyřičného laku (Solakryl), který má za cíl preventivně ochránit povrch díla před další invazí dřevokazného hmyzu a zároveň bude tvořit separační vrstvu pod přidanou barevnou retuší.

Barevnou retuší doporučuji provést lazurními roztoky olejových barev (Kremmer, Umton, Ottosson). Zlacené či lazurované (stříbřené) prstence doporučuji retušovat (doplňované plochy) v barvě podkladu i zjištěným kovem. Cílem je pouze efekt kovového povrchu podpořit, aby byl čitelný. Nelze povrch celkově přezlatit ani přestříbřit. K případné pokládce plátkového kovu doporučuji použít disperzní pokládací mléko (Grac).

Po dokončení barevné retuše doporučuji povrch celého díla zavoskovat. K ošetření povrchu navrhuji použít voskodamarový lak ve dvou vrstvách, který je možné v budoucnu sejmut a opět obnovit, aniž by došlo k zásahu do originálních částí povrchu díla.

Dokumentace díla bude prováděna v průběhu celého procesu a závěrem bude vyhotovena restaurátorská zpráva.

5 Svícen W.H. J.I. 1760

Sbírkové číslo - DHP 7883/22

5.1 Popis díla

Celková výška svícnu je 135 cm, průměr 16,5 cm.

Svícen je opatřen kovaným železným hrotem, pod nímž je profilovaný žlábkovaný ustupující talířek, který nasedá na prstenec, vycházející z vyřezávaného oválného štítku. Štítek je ozdoben po bocích dvěma zářezy. Pod štítkem se opakuje profilovaný prstenec s jinak odstupňovanou řezbou. Tyč svícnu se zužuje směrem dolů, je kruhová.

Vrchní talířek je mírně projmutý pro umístění svící.

Vrchní méně profilovaný tácek je usazený na prstenci, který má vyšší podnož směrem k nápisovému malovanému štítku. Prstenec je velmi podobný spodnímu prstenci pod nápisovým štítkem.

Nápisový štítek má z jedné strany v bílém poli monogram:

·W·H·

·J·I·

1760

Po obvodu nápisové plochy jsou červenomodré motivy zavlnutých kapek a stýkajících se bočních srdčitých motivů doplněných volutkami. Plocha je bílá s modrozelenými (blízké indigo) nápisy a modročervenými dekory. V protějším poli je nápisová plocha taktéž dekorována drobnějším modročerveným motivem kapek a volutek. Uprostřed je malovaná okrová kád' s modrošedým kovááním a dvěma zkříženými tyčemi přes vršek kádě. Motiv je v bílém poli. Může se jednat o symbol barvířského nebo mydlářského řemesla.

Nápisové malované štítky jsou řešeny jednou barvou bez podkladové vrstvy.

5.2 Stav poškození díla

Jednotlivé díly svícnu jsou uvolněné. Dílo je napadeno dřevokazným hmyzem dle výletových otvorů po červotoči. Na tomto svícnu se výletové otvory projevují na všech částech díla. Vrchní tácek je rozpraskaný vlivem kazu v původním dřevě (suk).

Střední část s nápisovým štítkem je popraskaná, zřejmě rozsušená, nebo může být příčinou nevhodně zvolené dřevu. Horší kvalita dřeva je patrná na vrchním tácku.

Povrch je výrazně znečištěn usazeninami.

Povrch ploch svícnu je opatřen tmavě červenou vrstvou ve spodní části, která se ve vrchním nápisovém štítku a tácku výrazně spráhuje z povrchu a jeví se jako málo klížená. Přes ní byla namalována vrstva červenohnědé barevnosti. Současná vrstva je červenohnědé barevnosti, která se z povrchu výrazně uvolňuje a odlupuje, stejně tak na držadle – tyči. Stabilní barevné vrstvy jsou pouze nápisové malované štítky.

5.3 Návrh postupu restaurování včetně použitých technologií a materiálů

Dílo doporučuji předem ozářit ionizačním zářením (gama paprsky) v ozařovací komoře ve Středočeském muzeu Rožtoky u Prahy pro represivní sanaci díla proti dřevokaznému hmyzu.

Následně je potřeba zahájit čištění díla. Suché čištění je třeba provést ometením štětcem a jemným osátím povrchu. Poté je vhodné okartáčovat měkkým kovovým kartáčem (mosaz) vrchní kovaný trn pro sejmutí narostlé koroze. Trn doporučuji tanátovat (odrezovač s taninem Worko). Finálně navrhuji povrch trnu ošetřit lakem na bázi taninu (Final Worko) nebo konzervačním voskem (Revax, Tecero).

Vrchní tácek a spodní část tyče navrhuji petrifikovat roztokem akrylové pryskyřice (Solakryl BMX v toluenu, Draslovka). Uvolněné spoje mezi jednotlivými spoji svícnu doporučuji krouživými pohyby uvolnit, rozebrat a sklížit zpět. Pro klížení je vhodné použít roztok kožního klišu s ohledem na prezentaci v muzejních sbírkách. V případě potřeby budou vnitřní čepy taktéž petrifikovány.

Povrch barevných vrstev je vhodné čistit směsí organických rozpouštědel. Navrhuji zahájit čištění zkouškami roztokem ethanolu, isopropylalkoholu, terpentýnu a destilovanou vodou s vhodným detergentem na odmaštění organických usazenin (Novakleen). Dle provedených zkoušek může být následně povrch díla očištěn tamponováním tak, aby byly odstraněny všechny usazeniny a nečistoty a byla obnovena původní čitelnost barev. Čištění by mělo respektovat patinu stáří díla.

Po očištění a při něm je vhodné podklížit drobná místa uvolněných barev především pod spodním prstencem na tyči. K upevnění doporučuji použít roztok kožního klišu či technické želatiny. Na tomto svícnu se vrchní červenohnědá barevnost odlupuje celkem plošně, vyjma nápisových štítků. Uvolněné vrstvy je vhodné konsolidovat nasycením klišovým roztokem.

Po čištění díla navrhuji plasticky retušovat výletové otvory a poškozené části od hřebíků v malovaném štítku. Tyto otvory mohou být tmeleny emulsním tmelem probarveným ve hmotě, případně disperzním tmelem (polymerovaný olej, včelí vosk, křída, Holzpaste Clou). Vrchní prasklinu v tácku doporučuji doplnit lipovou špánou a dotmelit.

Dotmeleny by měly být pouze technické a dřevokazné zásahy do díla, které jeho čitelnost poškozují. Omšelé hrany a již přebarvené defekty na povrchu dřeva doporučuji respektovat, jakožto záznam historie díla.

Spodní konec tyče je vhodné preventivně sanovat fungicidním roztokem (Lignofix Profi).

Barevnou retuš povrchu díla doporučuji provést na poškozených partiích a tmelených částech. Před barevnou retuší doporučuji povrch díla ošetřit slabou vrstvou pryskyřičného laku (Solakryl), který má za cíl preventivně ochránit povrch díla před další invazí dřevokazného hmyzu a zároveň bude tvořit separační vrstvu pod přidanou barevnou retuší.

Barevnou retuši doporučuji provést lazurními roztoky olejových barev (Kremmer, Umton, Ottosson).

Po dokončení barevné retuše doporučuji povrch celého díla zavoskovat. K ošetření povrchu navrhuji použít voskodamarový lak ve dvou vrstvách, který je možné v budoucnu sejmout a opět obnovit, aniž by došlo k zásahu do originálních částí povrchu díla.

Dokumentace díla bude prováděna v průběhu celého procesu a závěrem bude vyhotovena restaurátorská zpráva.

6 Svícen řeznického cechu (bez datace)

Sbírkové číslo - DHP 7881/22

Uprostřed červeného pole je umístěn korunovaný bílý lev držící širočinu (je orientovaný heraldicky vpravo). Na opačné straně jsou v červeném poli znázorněné černé zkřížené nože s ocilkou na broušení ostří.

6.1 Popis díla

Celková výška svícnu je 132 cm, průměr 18,5 cm.

Vrchní talířek je navrchu zcela rovný, je poměrně masivní v profilaci oproti předchozím svícům. Pod ním je poměrně úzký projmutý prstenec navazující obloučkem na nápisový malovaný štítek. Ten má zarovnané boční stěny. Spodní prstenec je poměrně ostře hraněný. Tyč se mírně zužuje a je subtilnější než předchozí svícny.

Barevnost byla na dílo aplikována v jedné vrstvě, tmavě modrý vrchní tácek, modročervenobílé dekory prstenců a linek na tyči. Nápisové štítky jsou malovány na červené ploše s tmavě modrými bočními stěnami. Na jedné straně štítku je korunový český lev se sekerou a na opačném jsou překřížené řeznické nože s ocilkou. Překřížené nože jsou šedomodré s bílou okrajovou linkou a lev je bílý s černou okrajovou kresbou a detaily. Pod nápisovým malovaným štítkem je vrchní část tyče vícevrstevnatá z důvodu dekorování vrchní části linkami.

6.2 Stav poškození díla

Barevné povrchové vrstvy tohoto svícnu jsou poměrně slabé. Skrze barevné vrstvy prostupuje výrazně kresba dřeva. Barevné vrstvy se odlupují především v nápisovém malovaném štítku a vrchním talířku. Díly jsou rozklížené. Svícen je dělený na vrchní tácek, vrchní prstenec. Třetím dílem je nápisový malovaný štítek a čtvrtým dílem je držadlo – tyč. Vrchní kovaný hrot je rozštíplý ve své špičce a pokrytý korozí tak, jako u minulého svícnu. Dílo je znečištěné jako u minulých svíců. Na díle nejsou patrné výletové otvory po červotoči. Pouze jeden výletový otvor po větším hmyzu, zřejmě tesařikovi, ve spodní části tyče.

Povrchové vrstvy se uvolňují – sloupávají.

Povrch je znečištěný usazeninami.

Na díle byly deposity bílé barvy nastříkané zřejmě při úpravě okolí v předchozím umístění.

6.3 Návrh postupu restaurování včetně použitých technologií a materiálů

Dílo doporučuji předem ozářit ionizačním zářením (gama paprsky) v ozařovací komoře ve Středočeském muzeu Rožtoky u Prahy pro represivní sanaci díla proti dřevokaznému hmyzu.

Následně je potřeba zahájit čištění díla. Suché čištění je třeba provést ometením štětcem a jemným osátím povrchu. Poté je vhodné okartáčovat měkkým kovovým kartáčem (mosaz) vrchní kovaný trn pro sejmutí narostlé koroze. Trn doporučuji tanátovat (odrezovač s taninem Worko). Finálně navrhuji povrch trnu ošetřit lakem na bázi taninu (Final Worko) nebo konzervačním voskem (Revax, Tecero).

Petrifikace je nutná provést především v místě vrchního táčku a zřejmě ve vnitřních čepech (Solakryl BMX).

Povrch barevných vrstev je vhodné čistit směsí organických rozpouštědel. Navrhuji zahájit čištění zkouškami roztokem ethanolu, isopropylalkoholu, terpentýnu a destilovanou vodou s vhodným detergentem na odmaštění organických usazenin (Novakleen). Dle provedených zkoušek může být následně povrch díla očištěn tamponováním tak, aby byly odstraněny všechny usazeniny a nečistoty a byla obnovena původní čitelnost barev. Čištění by mělo respektovat patinu stáří díla.

Uvolněné vrstvy je vhodné konsolidovat nasycením kličovým roztokem.

Po čištění díla navrhuji plasticky retušovat výletové otvory a poškozené části od hřebíků v malovaném štítku. Tyto otvory mohou být tmeleny emulsním tmelem probarveným ve hmotě, případně disperzním tmelem (polymerovaný olej, včelí vosk, křída, Holzpaste Clou).

Dotmeleny by měly být pouze technické a dřevokazné zásahy do díla, které jeho čitelnost poškozují. Omšelé hrany a již přebarvené defekty na povrchu dřeva doporučuji respektovat, jakožto záznam historie díla.

Spodní konec tyče je vhodné preventivně sanovat fungicidním roztokem (Lignofix Profi).

Barevnou retuš povrchu díla doporučuji provést na poškozených partiích a tmelených částech. Před barevnou retuší doporučuji povrch díla ošetřit slabou vrstvou pryskyřičného laku (Solakryl), který má za cíl preventivně ochránit povrch díla před další invazí dřevokazného hmyzu a zároveň bude tvořit separační vrstvu pod přidanou barevnou retuší.

Barevnou retuši doporučuji provést lazurními roztoky olejových barev (Kremmer, Umton, Ottosson).

Po dokončení barevné retuše doporučuji povrch celého díla zavoskovat. K ošetření povrchu navrhuji použít voskodamarový lak ve dvou vrstvách, který je možné v budoucnu sejmut a opět obnovit, aniž by došlo k zásahu do originálních částí povrchu díla.

Dokumentace díla bude prováděna v průběhu celého procesu a závěrem bude vyhotovena restaurátorská zpráva.

V Kozojedech dne 23.8.2023

MgA. Helena Jahodová, ak.soch.rest.

Kozojedy 61, 331 41 Kralovice

Tel: , E-mail:

IČO:74152831, DIČ:CZ8259122190

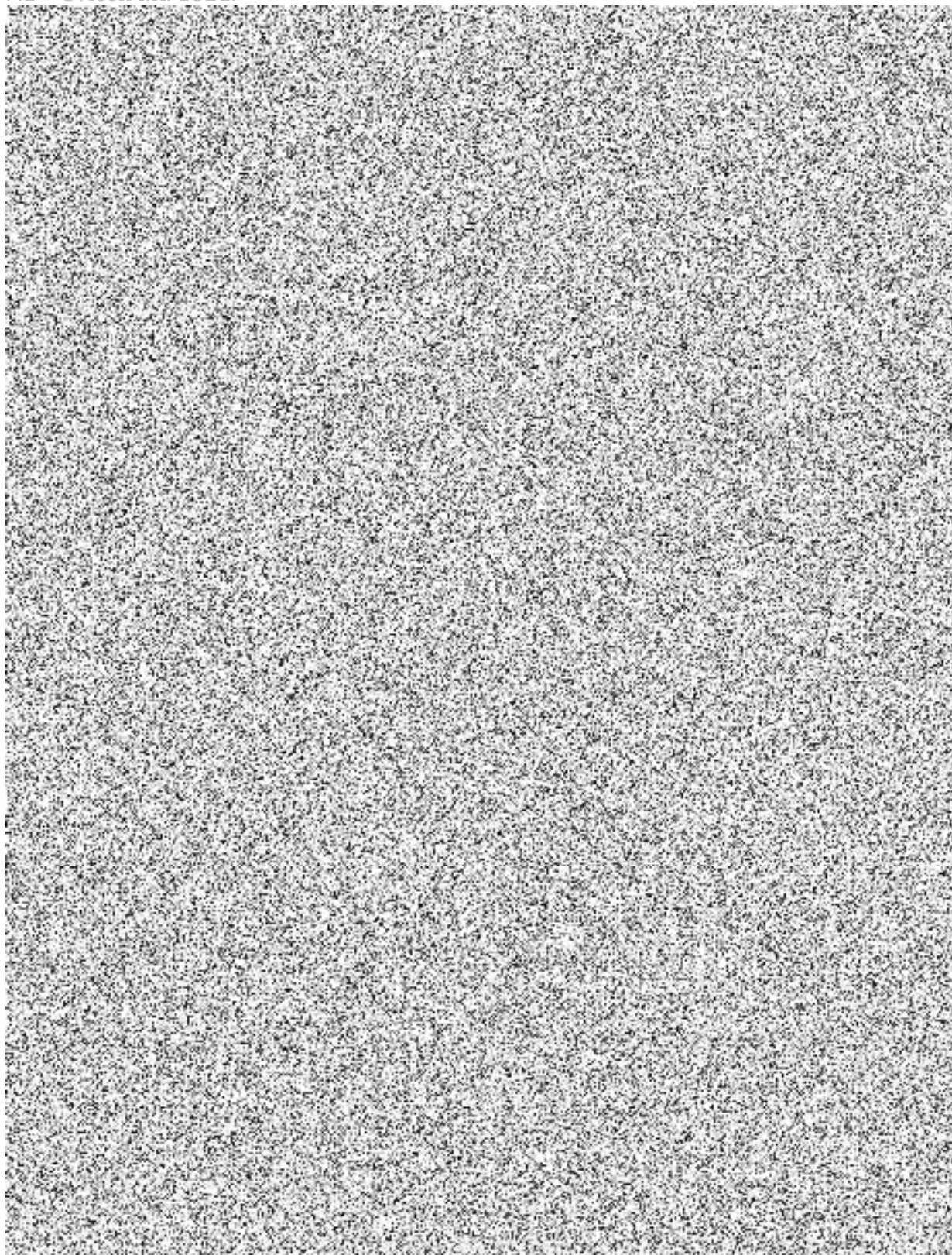
Licence MKČR: č.j.MK25587/2010

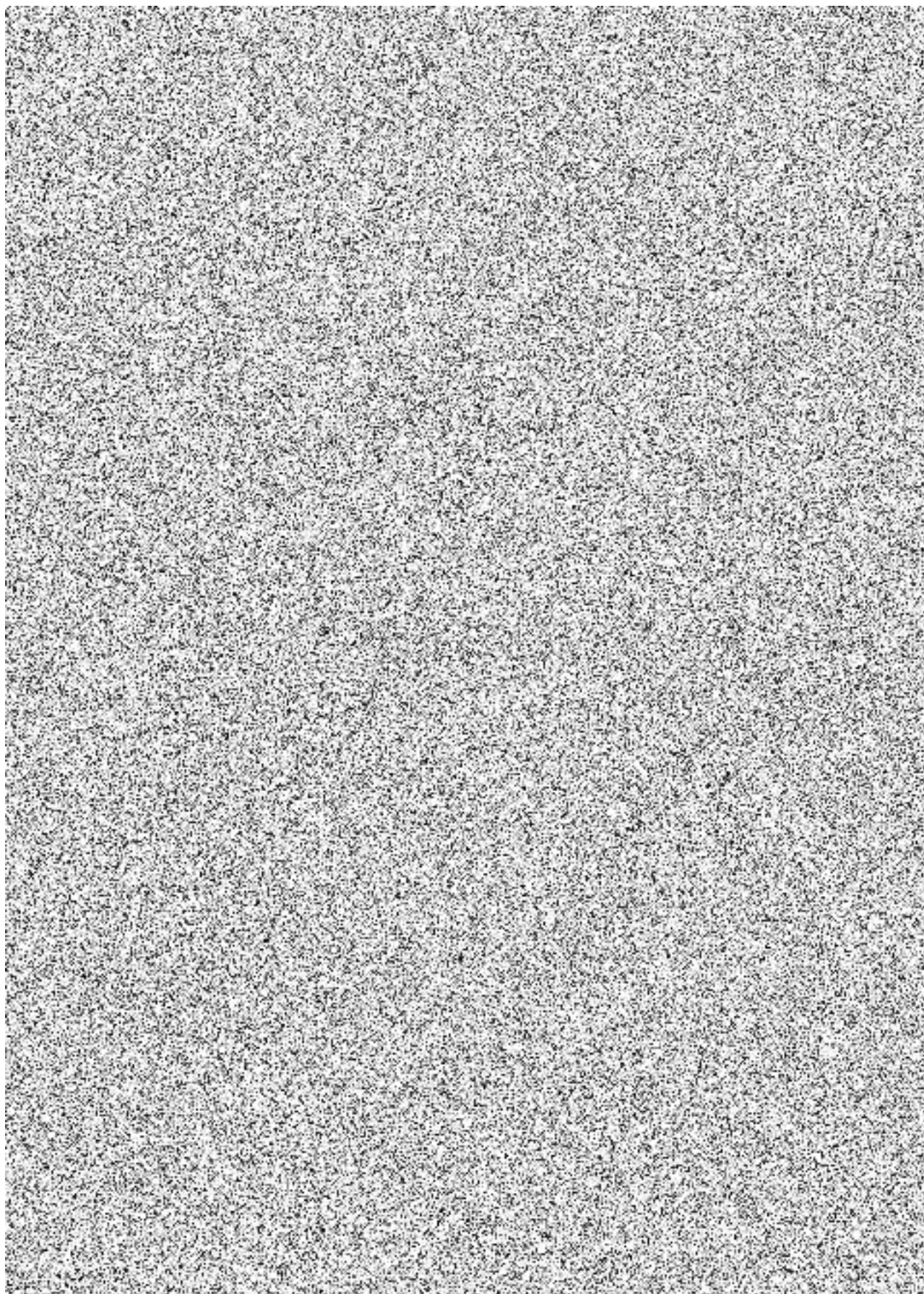
Restaurování kulturních památek ve specializaci restaurování polychromovaných sochařských uměleckých děl ze dřeva, kamene, umělého kamene, sádky.

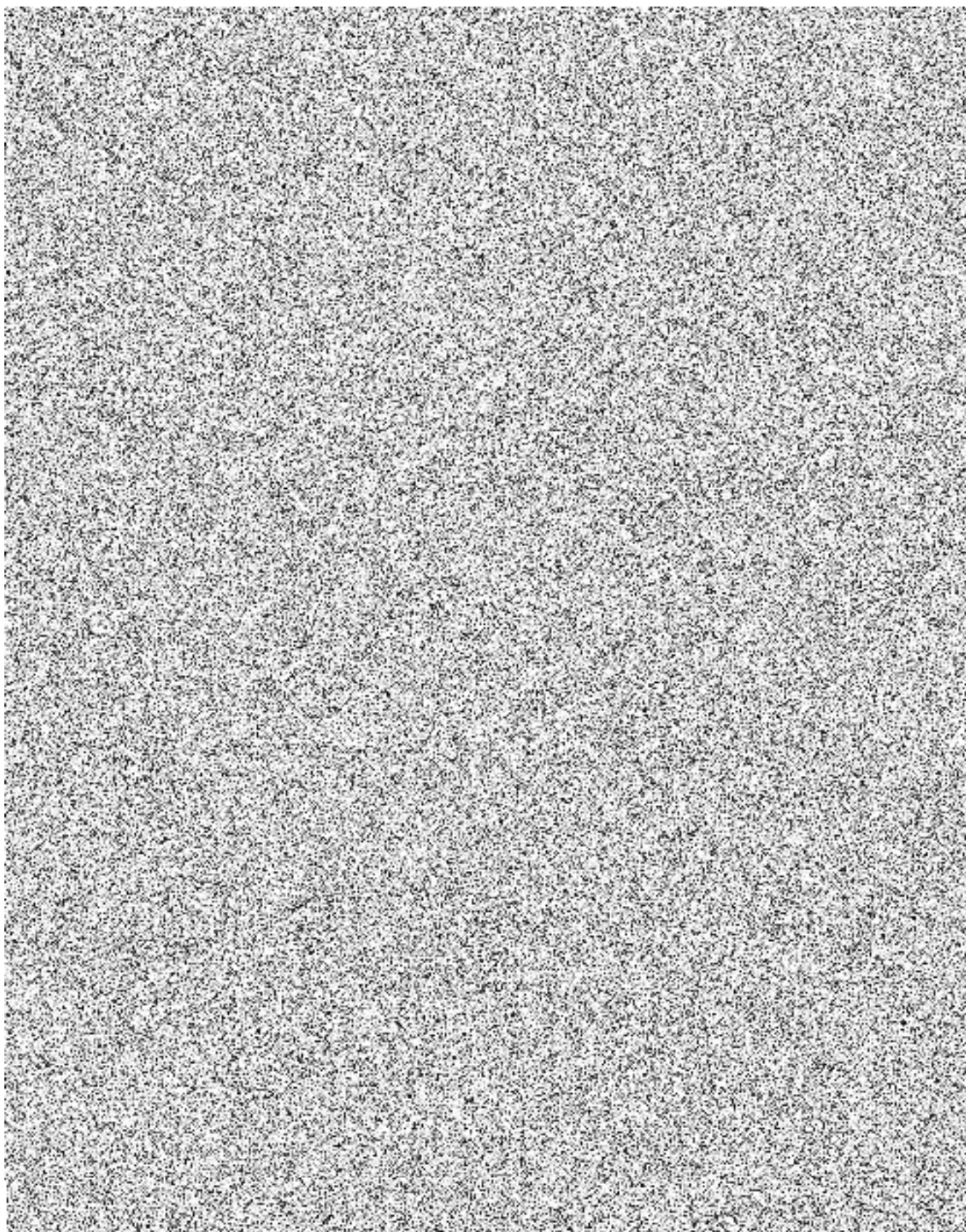

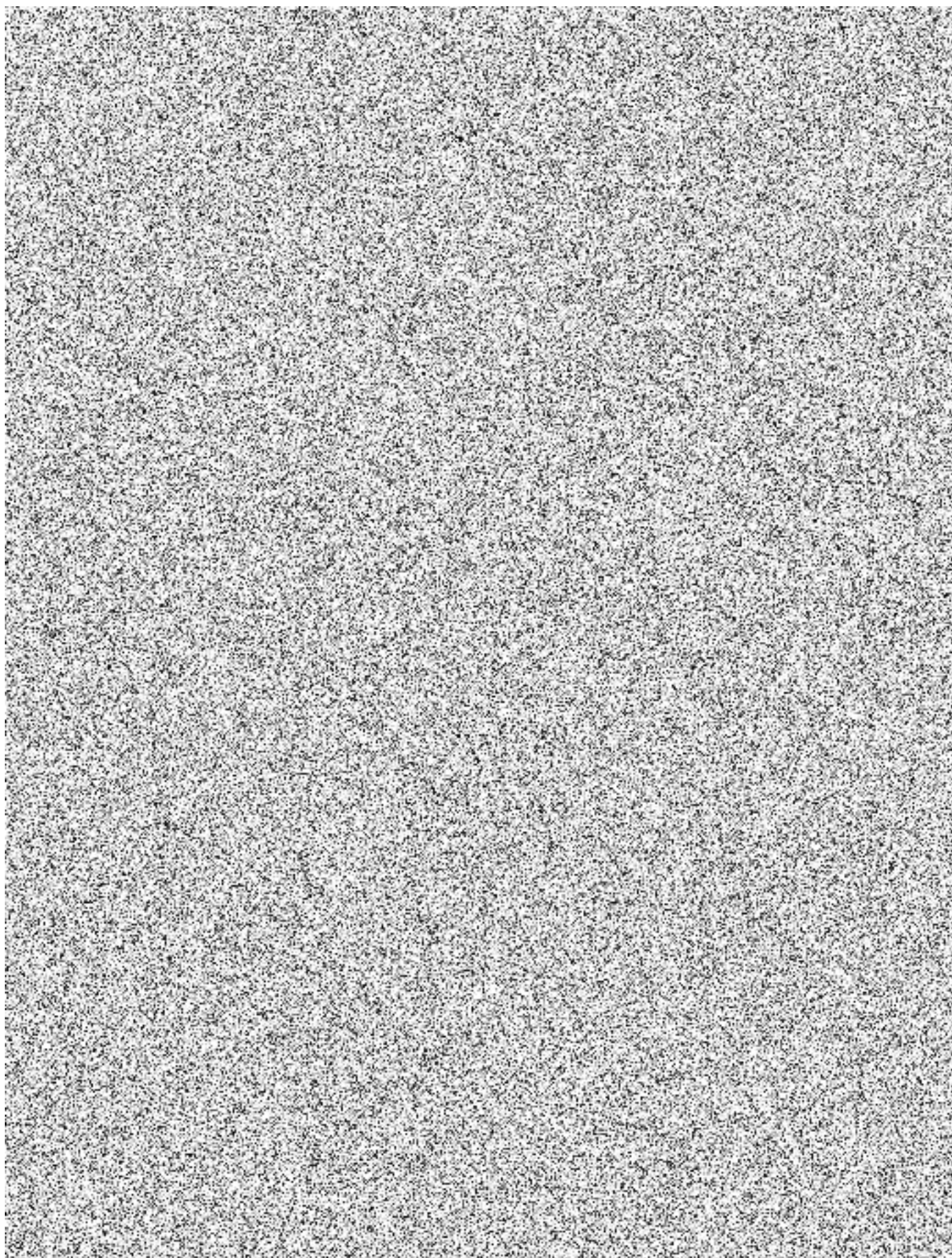
7 Fotodokumentace

7.1 Svícen I.K. 1821.

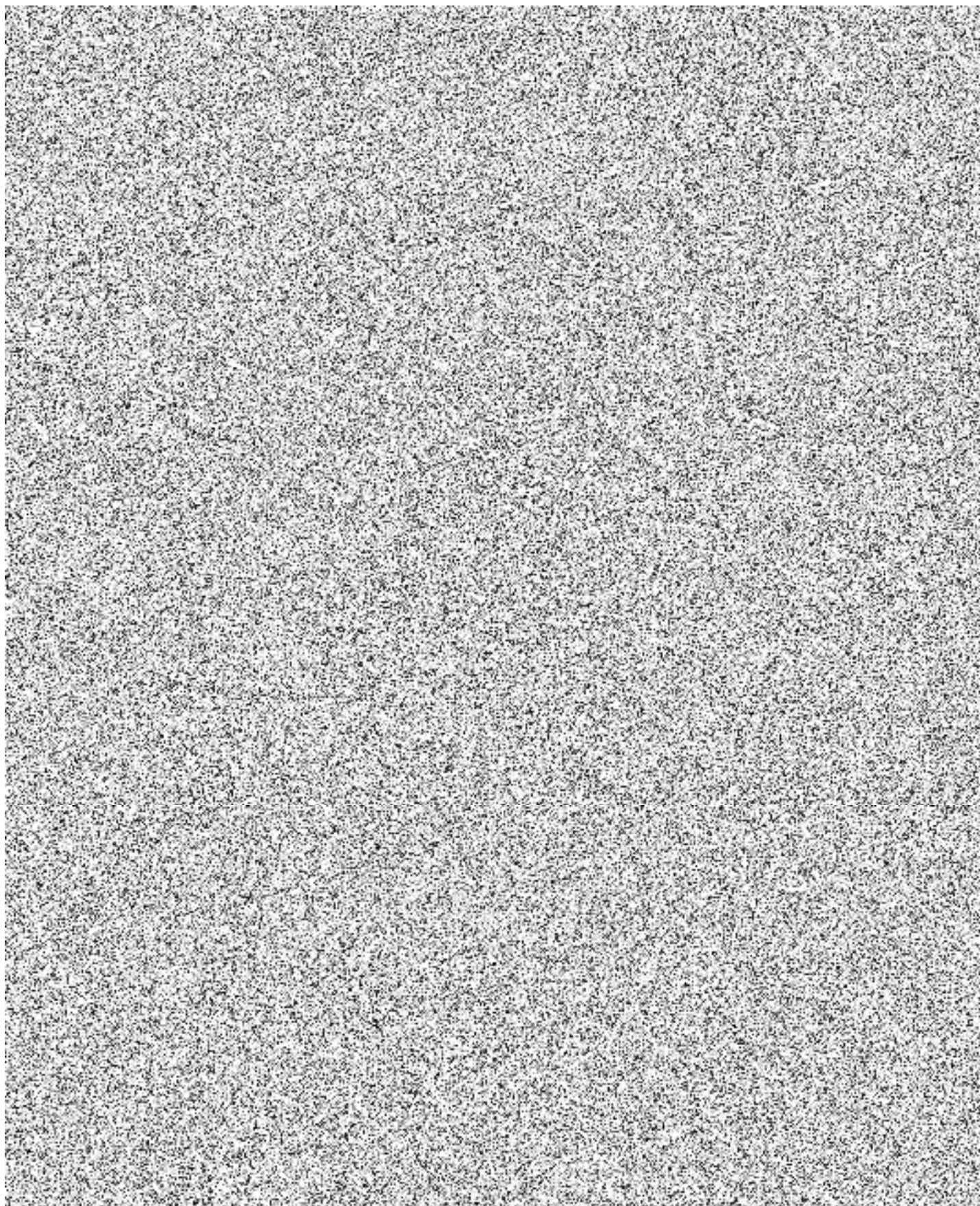

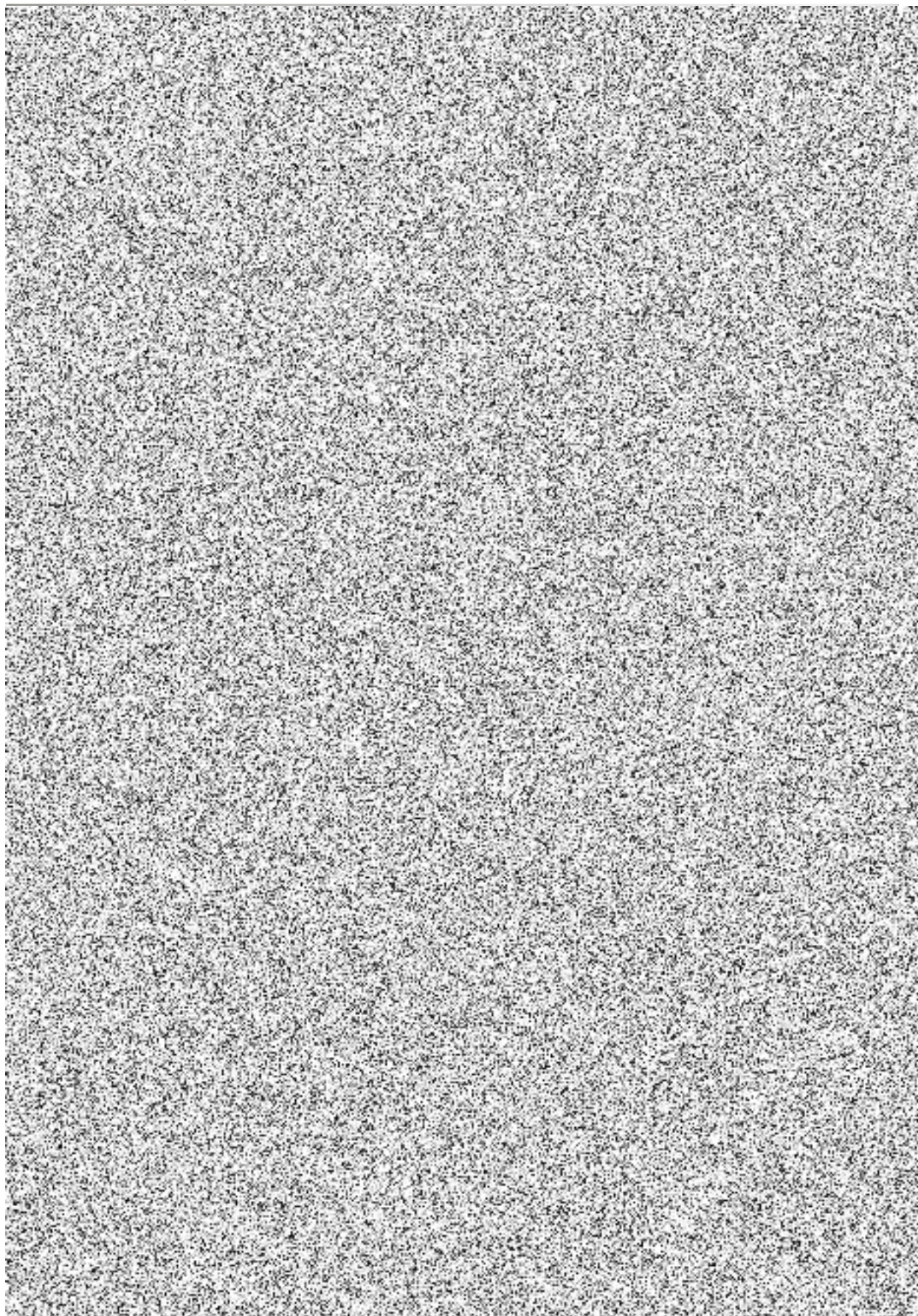

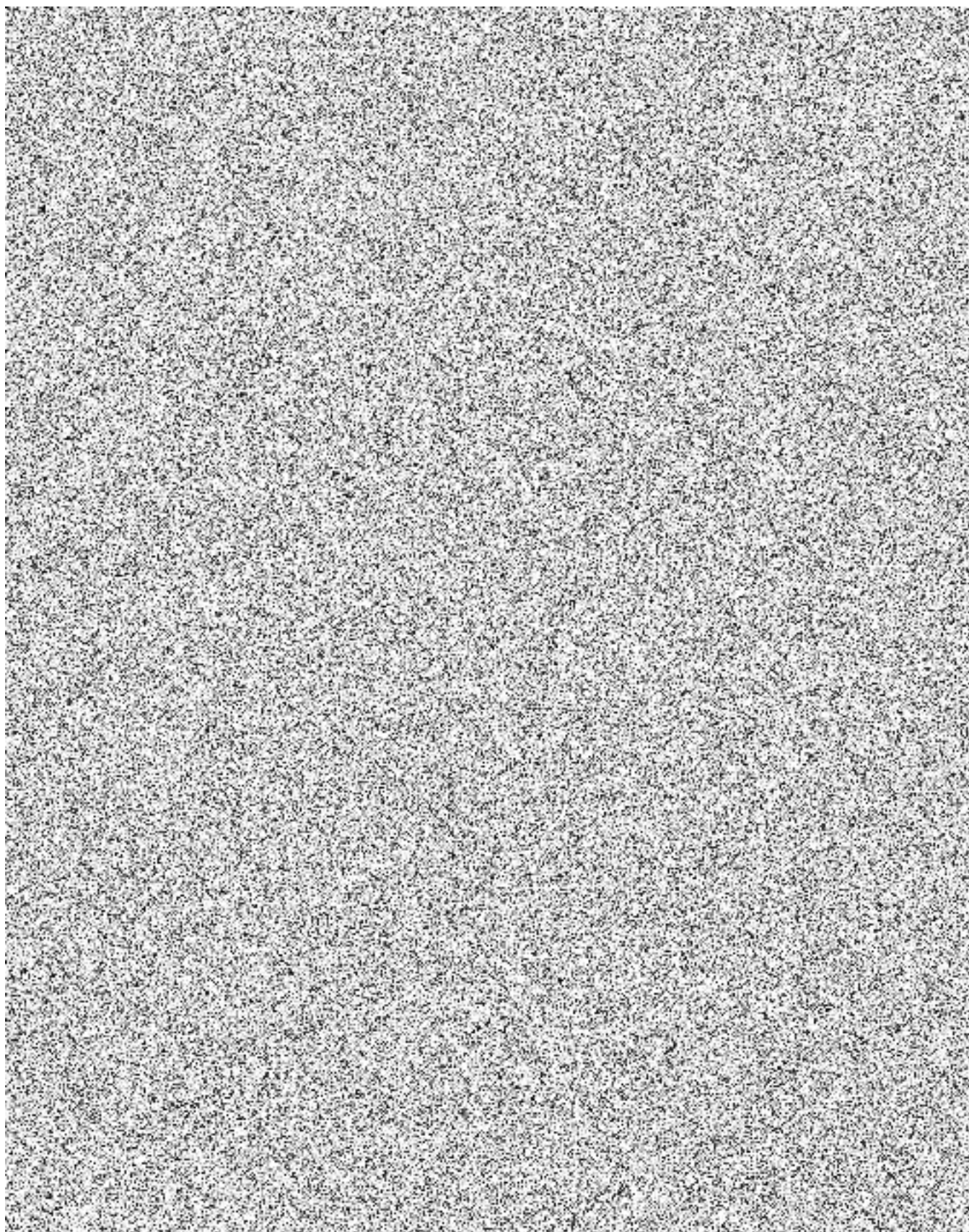
Sondy barevnosti svícnu

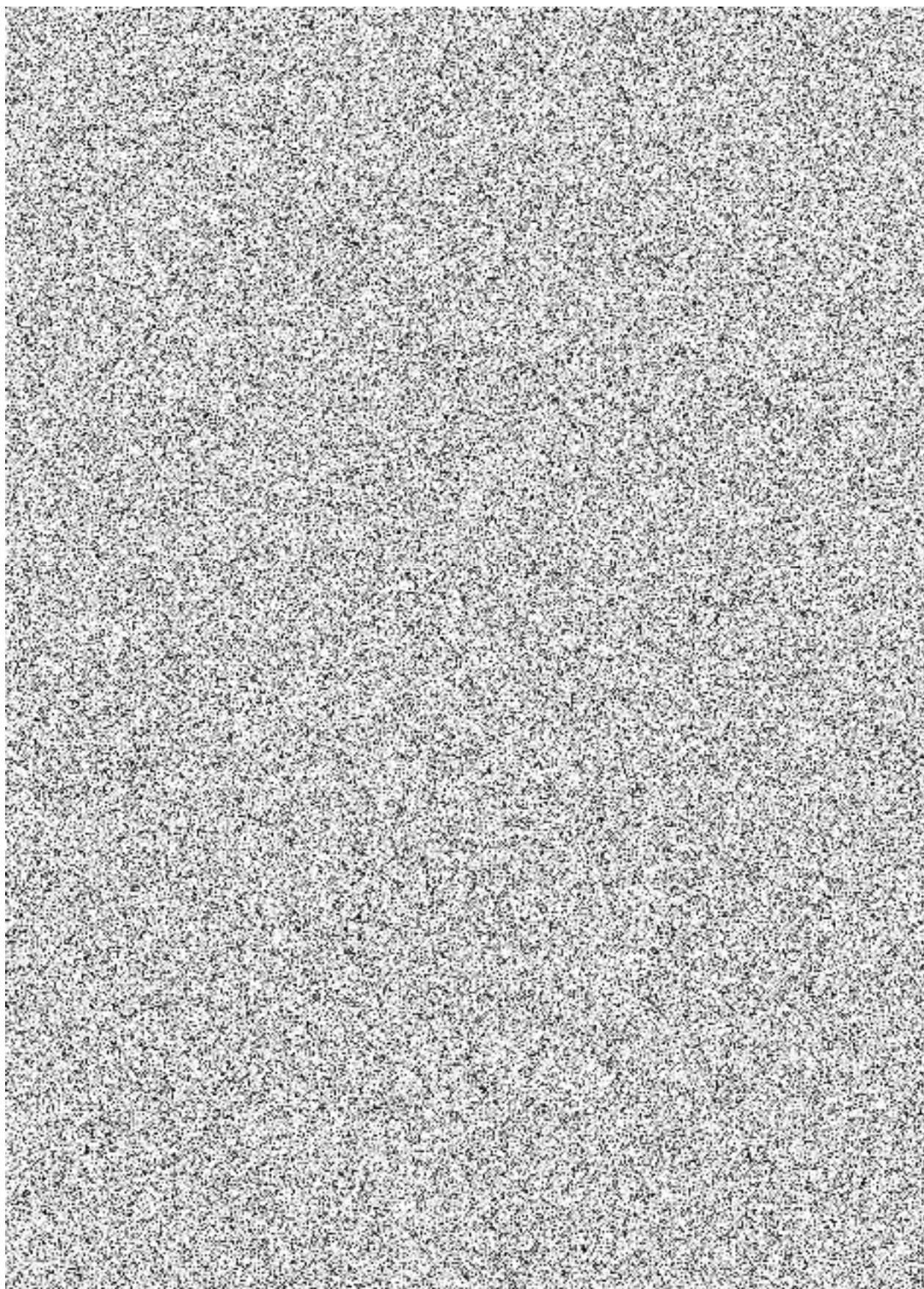

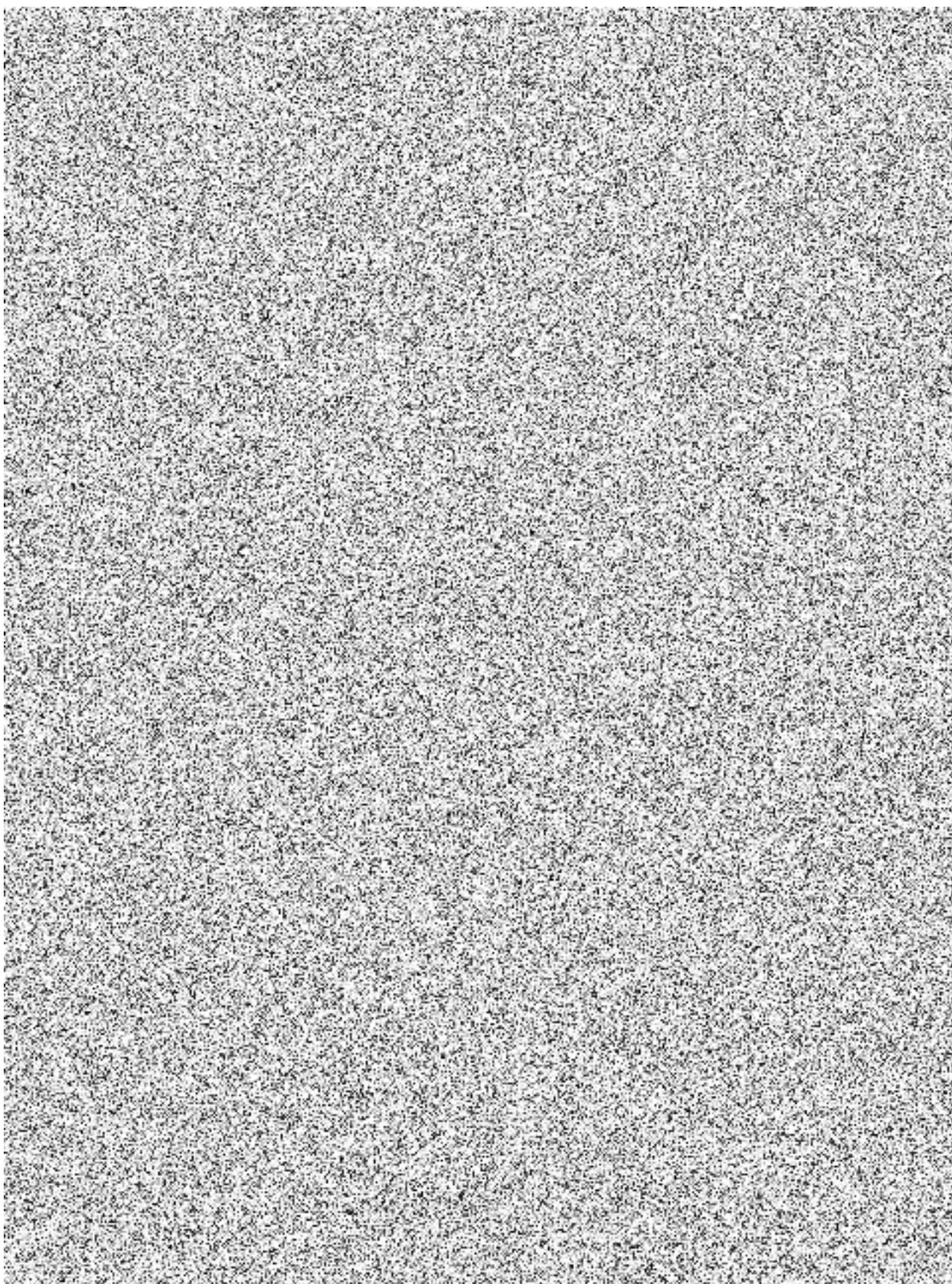
Sondy barevnosti svícnu

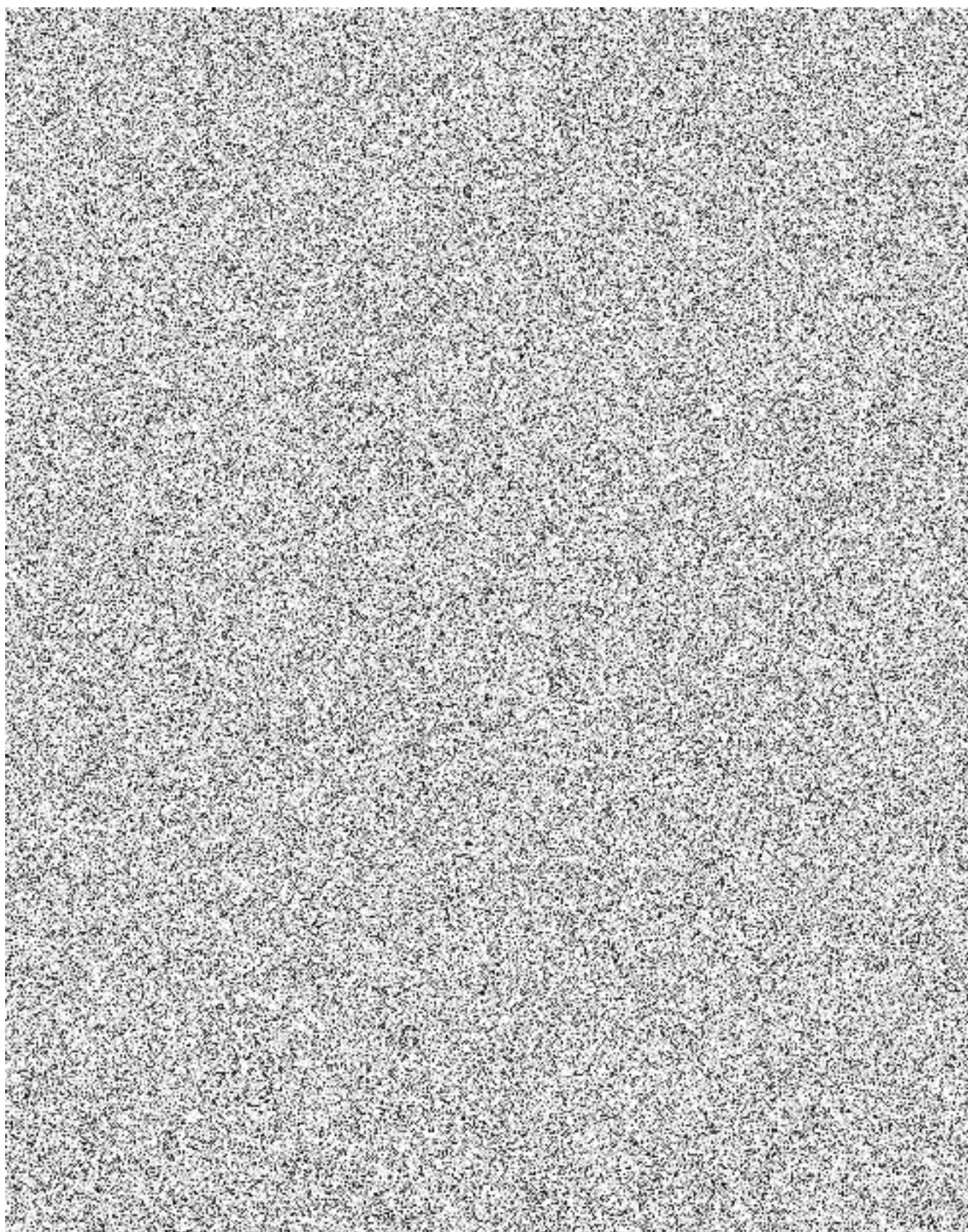
7.2 Svícen W.H. J.I. 1760

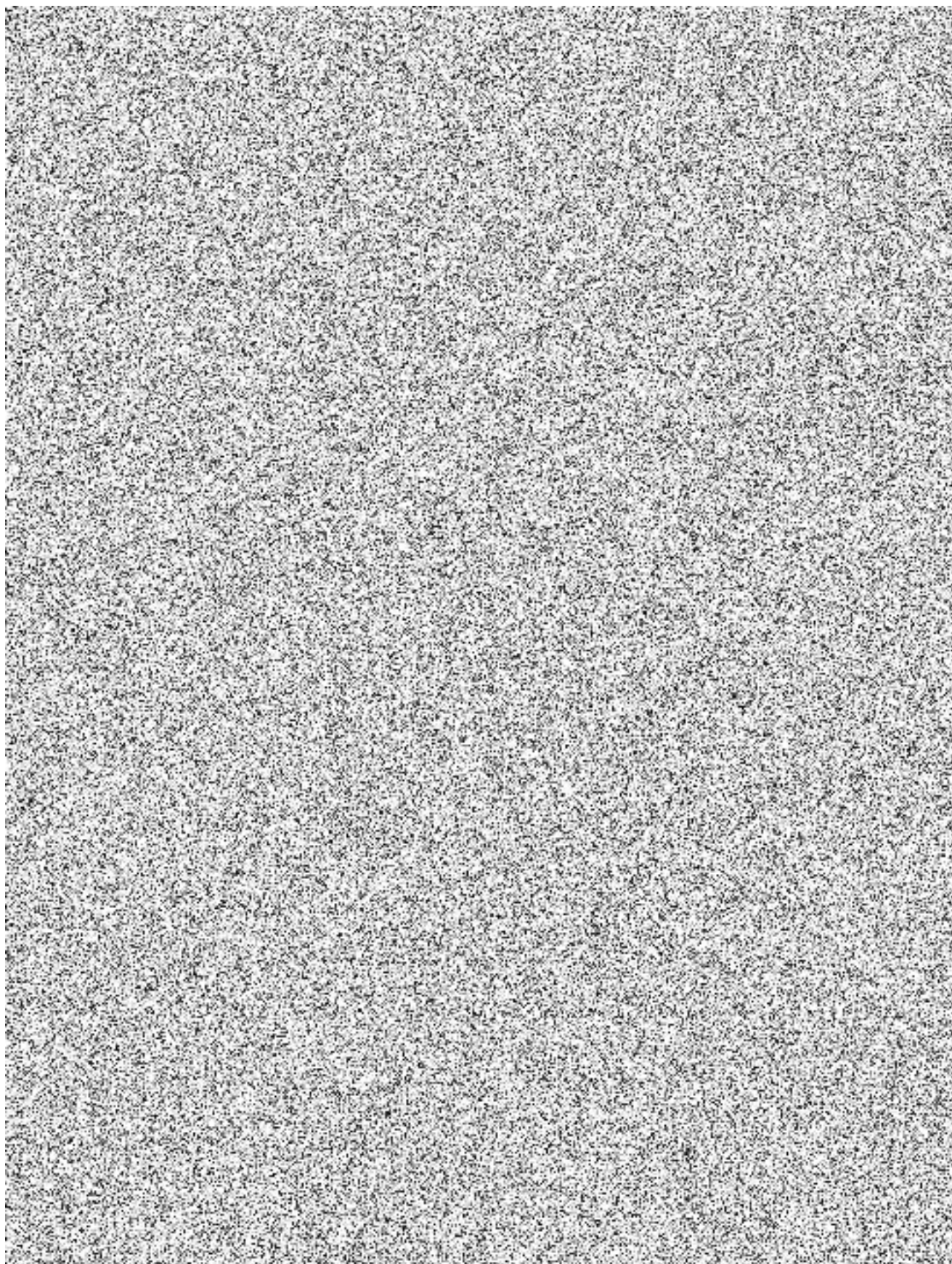

Praskliny dřeva

7.3 Svícen řeznického cechu (bez datace)

